

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Maximiliani Sandaei E Societate Iesv Doctoris
Theologi Architectura Christiana**

Sandaeus, Maximilianus

Coloniae Agrippinae, 1653

4. Domus Sapientiae spiritualiter Anima Iusti dignè communicantis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46065](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46065)

rali commutavit, & in sui Ordinis templo tumulari voluit, sine epitaphio, quod id affigi humilitatis religiosæ gratia testamento prohibuisset. Quæ à me eo fine relata sunt, ut ob signata maneret D. Bernardi sententia, & , ut qui ad imitationem Dominæ nostræ optat esse Domus Sapientiæ, sciat post fidei in Sanctissimam Trinitatem Columnam triplicem, sufficere in moribus Justitiam, non quamlibet, sed illam, quæ in sese

Virtutes continet omnes.

Qua Justus extruitur in Domum Sapientiæ.

(a) *Alphonsus Ciacconius in, Vitis Pontif. & Cardinal. sub Pio V. Mortuus est Card. Aretius Anno 1577.*

A R T I C U L V S IV.

DOMUS SAPIENTIÆ

Spiritualiter

Anima Iusti dignè Communicantis.

INTER celeberrimas de significatione Domus Sapientiæ, interpretationes, est una apud Sanctos Patres vulgarissima, qua refertur ad EUCHARISTIAM, in quam ita conspirant plurimi doctores Ecclesiæ, ut dubitari possit, an accommodatitia appellari debeat, cum de sensu literali plurimum habere videatur, ob unanimum magnorum Patrum consentum. Certè verba illa, *Sapientia edificavit sibi Domum: Excidit Columnas septem. Immolavit victimas suas: miscuit vinum, & proposuit mensam suam* accipiunt de Sacramento Altaris, S Cypriacus epistola ad Cæciliam, & lib. 2 testimoniorum contra Judæos. S. Ambrosius lib. iv. de fide cap. 7. D. Chrysostomus, homil. in Psalmum xxii. Anastasius Nicenus quæst. xl. in Sacra scripturâ aliique non pauci. Secundum hanc interpretationem DOMUS SAPIENTIÆ designare potest

&c

& Ecclesiam Christi, & Animam hominis Iusti, dignè in Eucharistiâ Christum recipientis. Et quidem in Ecclesiâ suâ Christus Eucharistiæ Convivium, lautissimum quotidie invitatis suis exhibet. Ut hic sit sensus sententiæ Salomonice: *Sapientia edificavit sibi Domum*: Christus Sapientia Increata, eademq; Incarnata, extruxit Ecclesiâ sibi suisque fidelibus, veluti cœnaculum, aut TRICLINIUM. Hoc enim, ut superius est de monstratum, *Domus* hîc litteraliter significat, Nomen autem illud per bellè accommodatur Ecclesiæ Christianæ, propter fidem SS. TRINITATIS, ad quam ingredi eam volens vocatur, & quilibet illam ingrediens ea initiatur.

BENE etiam Ecclesia, quatenus in eâ dispensatur Eucharistia vocatur *Triclinium*, quoniam exhibet in se quasi tres accubitorios lectos, in quibus Eucharistiæ Mensæ triplex hominum genus accumbit. Hos enumerans S. Thomas, Opusculo LVIII. quod est de Vener. Sacramento Altaris. dicit esse *Dignos, Indignos, Non-dignos*, Vocantur, *Non-digni*, qui nullius lethalis culpæ sibi conscii accedunt, tamen re ipsa non vacant culpâ: peccarunt mortaliter, sed peccati commissi non recordantur, aut illius notitiam non habent: in quib; ut sentit Angelicus Doctor, Sacramentum peccati maculam eluit per accedens. *Digni* dicuntur, qui ab omni lethiferâ noxa liberi Mensæ divinæ accumbunt *Indigni*, qui vel una peccati mortiferi macula fœdati, nulla ignorantia excusabiles. Differit autem fusè eodem Opusculo Aquinas per capita omnino xxxi. de admirandis hujus Mysterii, deque requisitis ad illud dignè participandum, atque ostendit ingeniosè, omnia, quæ ad Eucharistiam pertinent, & in illa, aut circa illam considerari possunt commodè ad TRIA revocari.

ET imprimis Tres causas Institutionis Sacramenti

Cor-

Corporis Christi enumerat: Scilicet *Memoriam* Salvatoris, *Sacrificium* Altaris, *Cibum* hominis, Quæ tria disposuit in Sacramento hoc divina Sapiencia, contra Tria vetera mala scilicet contra oblivionem Dei, contra debitum rapinæ alienæ rei, contra corruptiones pomi mortiferi. Prima causa, quæ est Memoria Salvatoris Tria complectitur: nempe, memoriam de præterito, ut nostri Redemptionis, qui propter nimiam caritatem à morte mala morte sua liberavit nos: de præsentem, ut omnium Inspectoris, qui per occultam præsentiam omnia nostra cernit: de futuro, ut justus Judicis, qui per omnipotentiam suam omne pravum incorrectum districtè judicabit. In secunda causa, quæ est Sacrificium, Tria quoque considerat: Formam offerendi: Sacrificii legalis usurpationem: Excellentiam nostri Sacrificii. Ad tertiam causam, quæ est cibus hominis: nempe, quod Dominus suum Corpus dat in cibum, Tria perpendit, in quibus est triplex Sapienciæ divinæ ratio: summam liberalitatem, qua major esse non potest. *Primò*, quantum ad magnitudinem doni. *Secundò*, quantum ad nobilitatem dantis *Tertiò*, quantum ad utilitatem accipientis. Summam curandi per cibum medicinalem diligentiam, *Primò*, quantum ad congruam curationis inchoationem. *Secundò*, quo ad continuationem. *Tertiò*, quo ad consummationem. Progreditur deinde S. Doctor. Et cur potissimum in specie Panis, vitæ auctor se manducandum offerre voluerit, Tres adsignat causas: & Tres subnectit, ob quas non alterius Panis quàm triticei. Post hæc, Tria Sacramenti Eucharistici Mirabilia deprædicat, & singula Tribus aliis constare ostendit. Præterea, Tria ad præparationem necessaria præscribit: & hæc Tria novis Ternariis amplificat. Postea triplicem manducandi modum proponit: & in singulis modis Tres differentias ex-
pli-

plicat. Ulterius, fructuum Tria quaternaria enumerat: & principales effectus Tres esse dicit. Tribusque nominibus principalibus exprimi adfirmat. Tandem potum Sanguinis Christi Ternario circum scribit. Quæ cum integra Capita haud brevia apud Auctorem suum conficiant, si legantur, amplissimam de convivio, contemplandi & differendi de Eucharistico convivio in Domo Sapientiæ materiam. Inde autem apparet quàm convenienter Sacrum istud divinum que Convivium celebrari dicatur in Domo, seu Triclinio à Sapientia ædificato, cum in eo quicquid arripis, immo consideras, in Tribus, vel solitariis, vel cum alio Ternario connexis patinīs contineatur.

SEPTEM Columnæ, quibus fulcitur Cœnaculum Eucharisticum, sunt Doctores Ecclesiæ, qui repleti septiformi gratiâ Spiritus-sancti, divinissimi hujus Sacramenti arcana in lucem protraxerunt, & fortiter propugnarunt: Quorum scripta concipere licet, ut vela ipsa appensa, mensas Eucharisticas ab hæreticorum, ut mensarum morientium excrementitiis sordibus lances defendentibus defendentia. Jam vero, quod in hac ipsa Eucharistiâ interpretatione, sensu ad mores accommodato, Domus, sive Cœnaculum, à Christo æterna Domus Sapientiæ ædificata, rectè dicatur Anima Iusti accumbentis Mensæ Eucharisticæ, & digne de cælesti illa buccina participantis, iidem, quos antea laudavi, Catholicæ doctrinæ assertores adfirmant. Et valet hic quoque figuram Triclinii. HABET Triclinii formam Anima Iusti, qui Christo Sacramentaliter, & Spiritualiter pascitur. Sum enim in illâ, ut in conclavi ad convivandum tribus lectis accubitatilis, mensisque instructo, tres Potentiæ, vel recubitoria aulæis floribusque exornata, & suaviter redolentia. Nimirum *Memoria*, *Intellectus*, ac *Voluntas*.

his considerare licet Tres convivas, *Patrem, Filium, Spiritum Sanctum* hilariter cœnantes: in Memoria hæret Pater, Intellectum occupat Filius, in Voluntate versatur Spiritus, Amor vtriusque. Adjunge Trinitati Increatæ, creatam aliam Triadem: & in Intellectu colloca Fide, in Voluntate Caritatem, in Memoriam Gratitude, seu Gratiarum actionem, quæ memoriam beneficiorum consequitur. Aliam Triadem suggerit. S. Thomas, quam celebrat Ecclesia Catholica, sed sentit in se Anima Justifruentis deliciis Eucharistiæ, quæ triplices exprimentur in Carmine conviviali, *O sacrum convivium, in quo Christus sumitur: recolitur Memoria Passionis ejus: Mens impletur Gratia: & futura Gloria nobis Pignus datur!* Licet huc advocare Psalmem Regium, quod faciunt præclari Scripturæ interpretes. Is enim Psalmo cx. Ita intellectum Memoriam & Voluntatem depingit ac si circa Sacram Mensam in Animæ cœnaculo tres lectos constituere voluisset, quemlibet cum suo conviva, *Audite. Memoriam fecit mirabilium suorum misericors & miserator Dominus: escam dedit timentibus se* En Memoriam, in qua epulatur Gratiarum actio. nam præcesserat: *confitebor.* id est, gratias agam, *Tibi Domine in toto corde meo.* Sequitur, *Initium Sapientie Timor Domini.* En Voluntatem, in qua recumbit Caritas, quæ per Timorem Domini filialem, ut exponit S. Augustinus, intelligitur. Denique, *Intellectus bonus omnique facientibus eum.* En Intellectum, in quo hæret Fides, DEI cognitio, Contemplatio, & ut legit S. Hieronymus *Doctrina bona,* Quibus instigatur Anima ad omnem virtutem, & jugem DEI operumque illius deprædicationem, quæ continetur epiphonemate *Laudatio eius manet in seculum seculi.*

Ut autem hoc animæ devotæ Triclinium sit firmissimum, ornatissimumque, Sapientia excidit Columnas

Prima pars.

L

sep-

septem, per quas, vel intellige definite septiformem Spiritus-sancti gratiam, quâ ad dignam Divinissimi Sacramenti participationem Anima Justi disponitur, ac deinde in gratiâ accepta firmatur: vel indefinitè, virtutes omnes, quæ simul & fulciunt, & ornant: fulciunt ut Columnæ, propter robur insitum, est enim virtus omnis per se constans: ornant, ut picturati tapetes, ob elegantiam adnatam: quare hic concipi possunt, ut perpetuata, ad ornatum & tutelam: ne cælestes epulæ, si ve velariis expositæ, ab incidentibus peccatorum, qui mortalium sordibus quâ venalium pulvisculis conspurcentur.

UTINAM quotiescumque ad Sanctissimi Sacramenti opiparam Mensam accedatis, Sapientia æterna ædificet in vobis Domum, id est, apparet cænaculum, & Trichonium tanta dignâ Majestate, Animam vestram, tribus instructam lectis convivialibus, Intellectu, Voluntate, Memoria: & Intellectum insternat tapete fidei, Memoriam aulæ Spei, Voluntatem peristromate Caritatis, sicque nunquam indigni, nunquam etiam, quod optandum, non-digni, sed semper digni, excipiatis, cum Christi corpore, Sanctissimam TRINITATEM, DEUM PATREM FILIUM & SPIRITUM - SANCTUM.

Amen.

NOTÆ.

[S. I. S. AUGUSTINUS in Psal. cxxvi.] Salomon filius Davidis ædificaverat Templum Domino in typo quidem & figura futuræ Ecclesiæ & Corporis Domini. Unde dicit in Evangelico (Ionn. 2) *Solvite Templum hoc, & in triduo excitabo illud.* Quia ergo Salomon ædificaverat illud Templum, ædificavit tibi Templum verus Salomon Dominus NOSTER JESUS CHRISTUS, verus Pacificus. Est autem ille verus Pacificus, de quo dicit Apostolus in

Eph-

Ephesios secundo *Ipse est enim Pax nostra, qui fecit utraque unum.* Ipse est verus Pacificus, qui duos parietes è diverso venientes in se copulavit, quibus factus est lapis angularis, venienti populo ex circumcissione credentium & venienti populo ex præputio gentium, & ipsorum credentium, fecit unam Ecclesiam ex duobus populis; & factus est lapis angularis, & ideo verus Pacificus, quia verus Salomon. Salomō autē ille filius David de muliere Bersabee Israël figuram gestabat hujus Pacifici, quando Templum ædificavit: ideo ne illum putes Salomonem, qui ædificavit Domum DEO, alium Salomonem tibi ostendens, intonat Psalmista.

§. II. *Nisi Dominus ædificaverit Domum, in vanum laboraverunt, qui ædificant eam.* Dominus ergo ædificat Domum: Dominus JESUS CHRISTUS ædificat Domum suam, Laborant multi in ædificando, sed si non ille ædificat, in vanum laboraverunt ædificantes eam. Qui sunt isti, qui laborant ædificantes? Omnes qui in Ecclesia prædicant Verbum DEI, Ministri Sacramentorum DEI, Omnes currimus, omnes laboramus, omnes ædificamus modò; & ante nos alii cucurrerunt, laboraverunt, ædificaverunt. Sed nisi Dominus ædificaverit Domum, in vanum laboraverunt ædificantes eam. Ideo quosdam videntes ruere Apostoli, & propriè Paulus ait *Dies observatis & annos & menses, & tempora, timeo ne fortè sine causa laboraverim in vobis* (Galaticæ. IV.) Quia noverat se intus à Domino ædificari; plangebatur istos, quia sine causa laboraverat in eis. Nos ergo loquimur foris, ille ædificat intus. Quomodo audiatis nos advertimus: quid cogitatis, ille solus novit, qui cogitationes vestras videt ipse terret, ipse intellectum aperit, ipse ad fidem applicat; & amplificat sensum vestrum: & tamen laboramus & nos tanquam operarii. Sed nisi Dominus ædificaverit Domum in vanum laboraverunt ædificantes eam.

§. III. Quæ autem Domus DEI & ipsa Civitas. Domus enim DEI Populus DEI, quia Domus DEI Templum DEI. Et quid dicit Apostolus? *Templum enim DEI sanctum est, quod estis vos* (1. ad Corinth. 3.) omnes autem fideles qui sunt Domus DEI, non solum qui modo sunt, sed & qui ante nos fuerunt & jam dormierunt, & qui post nos futuri sunt, adhuc qui nasci habent in rebus humanis usque ad finem seculi, congregati in unum fideles innumerabiles, sed DEO numerati, de quibus dicit Apostolus: *Novit Dominus, qui sunt ejus.* (2. ad Timotheum. 2.) Grana illa, quæ gemunt modo inter paleas, quæ massam unam factura sunt, quando area in fine mundi fuerit ventilata (Matthæi 2.) Omnis

ergo numerus fidelium ex hominibus commutandorum, ut fiat
 æquales Angelis Dei adjunctis etiam ipsis Angelis, qui modo
 non peregrinantur, sed expectant nos, quando à peregrinatione
 redeamus, omnes simul unam DOMUM DEI faciunt & unam Ci-
 vitatem. Ipsa est Jerusalem, quæ ut habet ædificantes, laborat
 ut ædificetur sic habet & Cultodientes, de quibus dicitur
*Nisi Dominus custodierit civitatem; in vanum laboravit, qui custodit
 eam.*

§. IV. Frater Autores nominatos per sermones, & scriptura Interpre-
 tes in Proverb. Ferdin. Salazar, & Cornelium de lapide, legatus
 Carolus Musart, libello, cui titulus, Sunamitis Christiana: sive de
 factus pii, quibus exemplo Mulieris Sunamitidis Eliseum hospitio
 recipientis. Anima disponitur, ad ritè, & magno cultu,
 fructu suscipiendum Christum in ve-
 nerabili Eucharistia.

